پاسخنامه تشریحی

۱

الف نادرست؛ دو مفهوم از پرکاربردترین مفاهیم که معمولاً در کنار هم به‌کار می‌رود، «هستی / وجود» و «چیستی / ماهیت» است، که یکی از مباحث اولیهٔ فلسفه، درک این دو مفهوم و نسبت میان آنهاست.

ب درست؛ در رابطهٔ امتناعی، حمل محمول بر موضوع غیرممکن است یعنی محال و ممتنع است که مثلاً عدد هشت، فرد باشد.

پ نادرست؛ رابطهٔ وجود با خداوند، وجوبی و ضروری است ولی نیازمند دلیل است؛ زیرا برای اثبات وجود خدا، به براهین عقلی نیازمندیم. دقت کنید که حمل وجود بر هر موضوعی نیازمند دلیل است.

ت نادرست؛ زیرا عدد بی‌نهایت نداریم و عددها حد دارند بنابراین ممتنع‌الوجود است، ولی بی‌نهایت عدد می‌توانیم داشته باشیم.

۲

الف خداشناسی

۳

الف واجب‌الوجود

۴

الف واقعیت

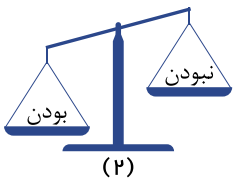
۵

الف توماس آکوئیناس

۶ گزینهٔ **۲** پاسخ است؛ یعنی اثبات وجود برای ماهیت یا سلب وجود از ماهیت، در پدیده‌های موجود، هم امکان وجود و هم عدم وجود دارد و در هر دو حالت، قضیه صحت دارد. مثلاً اینکه بگوییم: «فیل موجود است» یا «فیل موجود نیست» هر دو قضیه درست هستند. به عبارتی اگر وجود و ماهیت از هم، جدا نبودند، سلب وجود از ماهیت، امکان نداشت و کاذب بود.

۷

الف گزینهٔ «**۲**»:

(۲)

۸ گزینهٔ **۳**

۹ الف) موجودات عالَم ذاتاً یا واجب‌الوجودند یا ممکن‌الوجود

یا

ب) موجودات عالَم یا واجب‌الوجود بالذات‌اند یا واجب‌الوجود بالغیر

تقسیم‌بندی موجودات عالم به واجب و ممکن، تقسیم‌بندی درستی نیست؛ زیرا موجود یعنی چیزی که اکنون وجود دارد پس از مرحلهٔ امکانی خارج شده و وجود یافته است؛ بنابراین واجب‌الوجود بالغیر است نه ممکن الوجود مگر آنکه قید ذات یا ذاتاً آورده شود زیرا هر واجب الوجود بالغیری ذاتاً ممکن الوجود است.

(صفحهٔ **۱۰** تا **۱۲** کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

دو تقسیم‌بندی درست وجود دارد. دانش‌آموز هر کدام را بنویسد نمرهٔ کامل سؤال را می‌گیرد:

الف) موجودات عالَم ذاتاً یا واجب الوجودند یا ممکن الوجود

یا

ب) موجودات عالَم یا واجب الوجود بالذات‌اند یا واجب الوجود بالغیر

(ذکر یک مورد کافی است، **۰/۵** نمره)

---

۱۰ زیرا بیان‌کنندهٔ ذات و حقیقت انسان نیست.

---

۱۱ بدین معنا نیست که آنها دو جزء از یک موجودند که با هم ترکیب یا جمع شده‌اند. بلکه از موجودی واحد، دو مفهوم مختلف را به دست آورده‌ایم؛ یعنی در عالم خارج دو امر جداگانه به نام آب و وجود نداریم.

---

۱۲ بله، در این صورت:

الف) تصور هر ماهیتی باید مساوی با موجود شدن باشد در حالی که ماهیت ذاتاً ممکن و نسبتش با وجود و عدم یکسان است.

ب) وقتی وجود چیزی برای ما روشن باشد باید ماهیت آن هم برای ما روشن می‌بود و برعکس. در حالی که این‌طور نیست.

ج) حمل وجود بر هر ماهیتی نیازمند دلیل نبود و بین وجود هر چیز با ماهیت آن رابطهٔ ضروری برقرار بود.

د) سلب وجود از ماهیت امکان نداشت، چراکه سلب شیءِ از خودش یا سلب جزءِ شیءِ از آن محال است.

---

۱۳ - فارابی و ابن‌سینا به این پرسش پاسخ داده و گفته‌اند چون این قبیل موجودات (جهان ممکنات) در ماهیت و ذات خود، ممکن الوجود هستند و با وجود رابطهٔ امکانی دارند، با فراهم شدن علت وجود آنها، موجود می‌شوند و در خارج تحقق می‌یابند.

- اگر مفهومی ممتنع الوجود بالذات باشد یعنی ذاتاً رابطه‌اش با وجود امتناعی باشد، مُحال است وجود یابد زیرا وجود آن یا تناقض است مانند مثلث چهارضلعی یا مستلزم تناقض است مانند شریک‌الباری.

(صفحهٔ **۱۱** کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

چون رابطهٔ امکانی ممکن الوجودها به ذات و ماهیت آنها اجازه می‌دهد که اگر علتِ وجود آنها فراهم شود، آنها نیز موجود شوند و در خارج تحقق یابند. (**۱** نمره)

---

۱۴ الف) محمول از اجزای ذاتی و تعریفی موضوع نیست و حمل آن بر موضوع **نیازمند دلیل** است.

ب) حمل وجود بر هر ماهیتی **نیازمند دلیل** است؛ زیرا وجود ذاتی هیچ ماهیتی از جمله خورشید نیست.

ج) محمول از اجزای ذاتی و تعریفی موضوع است (جنس و فصل موضوع است)؛ بنابراین **بی‌نیاز از دلیل** است.

د) حمل وجود بر خداوند **نیازمند دلیل** و استدلال عقلی است.

(صفحهٔ **۵** و **۷** کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) نیازمند دلیل ب) نیازمند دلیل ج) بی‌نیاز از دلیل د) نیازمند دلیل

(هر مورد **۰/۲۵** نمره)

---

۱۵ بله؛ زیرا «مخلوق» جزء ویژگی‌های ذاتی انسان نیست / از اجزای تعریفی انسان نیست / بیان‌کنندهٔ ذات و حقیقت انسان نیست / این دو مفهوم از یکدیگر جدایی‌پذیر هستند.

پاسخنامه تشریحی

۱

الف نادرست؛ در برنامه‌ریزی‌های خودمراقبتی هدف باید واضح، واقعی و قابل اندازه‌گیری باشد. این هدف قابل اندازه‌گیری نیست.

۲

الف درست

۳

الف درست

ب درست

۴

الف پیمان بستن

۵

الف روانی، عاطفی

۶

الف حکومت‌ها

۷

الف تعیین هدف

۸

الف شروع، با گام‌های کوچک

۹

الف جسمانی

۱۰

الف برنامه

۱۱

الف روانی - عاطفی

۱۲

الف معنوی

۱۳ گزینهٔ **۳** - نقش اجتماعی خود را با رضایت انجام می‌دهند.

۱۴ الف) سلامت روان

ب) سازگاری فرد با خودش و دیگران، قضاوت نسبتاً صحیح در برخورد با مسائل

۱۵ ابعاد سلامت عبارت‌اند از: **۱**) سلامت جسمانی **۲**) سلامت روان **۳**) سلامت اجتماعی **۴**) سلامت معنوی

عوامل مؤثر بر سلامت عبارت‌اند از: **۱**) عوامل محیطی **۲**) عوامل ژنتیکی و فردی **۳**) دسترسی به خدمات بهداشتی - درمانی **۴**) سبک زندگی

الف ← **۵** ب ← **۳** ج ← **۱** د ← **۲**

(صفحهٔ **۹** تا **۱۱** کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف ← **۵** ب ← **۳** ج ← **۱** د ← **۲**

(هر مورد **۰/۲۵** نمره)

۱۶ الف) خودمراقبتی، گام اول در حفظ سلامت خویش است.

ب) خودمراقبتی یعنی فعالیت‌هایی که خود یا خانواده‌مان برای حفظ و ارتقای سلامتمان انجام می‌دهیم.

خودمراقبتی شامل اعمالی اکتسابی، آگاهانه و هدف‌دار است که فرد برای خود، فرزندان و دیگر اعضای خانواده انجام می‌دهد تا همگی تندرست بمانند و از سلامت جسمی، روانی و اجتماعی خود حفاظت کنند.

(صفحهٔ **۱۵** کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) خودمراقبتی (**۰/۲۵** نمره) ب) اکتسابی، آگاهانه و هدف‌دار (هر مورد **۰/۲۵** نمره)

۱۷ **۱**) احساس ارزشمندی

۱۸ گزینهٔ «**۴**»: برای شروع، گام‌های کوچک بردارد.

۱۹

الف سلامت اجتماعی

۲۰

الف **۴**- تعیین هدف **۵**- کسب مهارت‌های لازم

۲۱ سبک زندگی، عوامل ژنتیکی و فردی، عوامل محیطی و دسترسی به خدمات بهداشتی ـ درمانی

۲۲ الف) سبک زندگی ب) عوامل محیطی

جدول زیر، انواع عوامل مؤثر بر سلامت روان را نشان می‌دهد:

عوامل محیطی	عوامل ژنتیکی و فردی	دسترسی به خدمات بهداشتی - درمانی	سبک زندگی
شرایط اقلیمی، عوامل اقتصادی و اجتماعی و وضعیت اشتغال	عوامل وراثتی، قد، رنگ پوست و نژاد	انجام واکسیناسیون، تأمین آب آشامیدنی سالم و توزیع عادلانهٔ خدمات سلامت	تغذیه، فعالیت بدنی و الگوی خرید سبد غذایی

(صفحهٔ **۱۱** کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) سبک زندگی (**۰/۲۵** نمره) ب) عوامل محیطی (**۰/۲۵** نمره)

۲۳ از یادآورها استفاده می‌کنیم: از ابزارهایی مانند زنگ هشدار تلفن‌همراه یا تذکر اطرافیان برای یادآوری رفتارمان استفاده می‌کنیم.

پیمان ببندیم: برای مثال به والدین یا دوست نزدیک خود بگوییم که چه هدفی را دنبال می‌کنیم و زمان خاتمهٔ آن قرار است چه وقت باشد و از آنها بخواهیم که در انجام این کار

مشوق و همراه ما باشند. (صفحهٔ **۱۶** کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

استفاده از یادآورها و پیمان بستن

(هر مورد **۰/۲۵** نمره)

---

۲۴ ابعاد سلامت قابل تفکیک از هم نیستند.

(صفحهٔ **۸** کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

ابعاد سلامت قابل تفکیک از هم نیستند. (**۰/۲۵** نمره)

پاسخنامه تشریحی

۱ «الف»؛ «والی» و «مُطاع»، هر دو، در معنای فرمانروا مترادف و هم‌معنی هستند.

(صفحهٔ **۱۹، ۱۳** و **۱۱۰** کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینهٔ «الف» (**۰/۲۵** نمره)

---

۲ گزینهٔ «د»؛

معنی سایر گزینه‌ها:

الف) قسیم: صاحب جمال ب) جسیم: خوش‌اندام ج) نسیم: خوش‌بو

(صفحهٔ **۱۳** کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینهٔ «د» یا وسیم (**۰/۲۵** نمره)

---

۳ واژه‌های «فایق» و «صفوت» هر دو به معنی «برگزیده» هستند.

۴

الف اعراض

---

۵ گزینهٔ «ب»؛ صبا

---

۶ گزینهٔ «**۱**»: واژهٔ «سنایی» نادرست و شکل صحیح آن «ثنایی» است.

---

۷ ایهام؛

الف) بیدار: **۱**- هوشیار و آگاه **۲**- دور از خواب (صفحهٔ **۱۹** کتاب درسی)

ب) مدام: **۱**- همیشه و پیوسته **۲**- شراب (صفحهٔ **۲۱** کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

ایهام (**۰/۲۵** نمره)

---

۸ «د» یا «هرکس که فکر جامعه را محترم نداشت.»

---

۹ **چهار مفعول؛**

۱) «آن جا به صنعت در چه کوشند؟» ← مفعول فعل «بگفت» اول (چه چیزی را بگفت؟)

۲) «انده خرند و جان فروشند.» ← مفعول فعل «بگفت» دوم (چه چیزی را بگفت؟)

۳) «انده» ← مفعول فعل «خرند» (چه چیزی را خرند؟)

۴) «جان» ← مفعول فعل «فروشند» (چه چیزی را فروشند؟)

(صفحهٔ **۲۰** کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

چهار مفعول (**۰/۲۵** نمره)

---

۱۰ فک اضافه؛ اطفال شاخ **را** بر سر: بر سرِ اطفال شاخ

او (خداوند) به قدوم موسم ربیع کلاه شکوفه (را) بر سر اطفال شاخ نهاده است.

(صفحهٔ **۱۲** کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

فک اضافه (**۰/۲۵** نمره)

---

۱۱ الف) **سه فعل اسنادی؛**

۱) است ۲) والی از کجا معلوم (است)؟ (حذف فعل به قرینهٔ معنایی) ۳) نیست (نه است)

نکته: توجه داشته باشید که فعل «شویم» از مصدر (شدن) به‌معنای (رفتن) است و در این معنا غیراسنادی است.

ب) **مضاف‌الیه؛**

«را» فک اضافه است و با جابه‌جایی، کلمهٔ «والی» نقش دستوری مضاف‌الیه می‌گیرد. (والی **را** سرای = سرایِ والی)

(صفحهٔ **۱۹** کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) **۳** ب) مضاف‌الیه (هر مورد **۰/۲۵** نمره)

---

۱۲ «الف»؛ مفهوم مشترک هر دو بیت «غیرقابل توصیف بودن خداوند» است.

(صفحهٔ **۱۳**، **۱۴** و **۱۷** کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینهٔ «الف» (**۰/۲۵** نمره)

---

۱۳ الف) تا داروغه را گوییم در مسجد بخواب

ب) مست

۱۴

الف تلمیح

---

۱۵ الف) مردم ب) حاکمان

۱۶

الف دوستان آزادی‌خواه

---

۱۷ تعلقات نفسانی، مادیات و امور دنیوی (صفحهٔ **۲۲** کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

تعلقات نفسانی، مادیات و امور دنیوی (ذکر یک مورد کافی است.) (**۰/۵** نمره)

۱۸

الف اخباری؛ از دست و زبان که (چه کسی) برمی‌آید...

---

۱۹ «مست و است»

---

۲۰ فساد حاکمان یا تزویر و ریاکاری آنان یا موارد مشابه.

---

۲۱ «ب»؛ داروغه: پاسبان و نگهبان، شب‌گرد

(صفحهٔ **۱۹** کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینهٔ «ب» (**۰/۲۵** نمره)

---

۲۲ «الف»؛ «همه» اگر در معنای «پیوسته و همیشگی، تماماً» باشد، نقش دستوری «قید» دارد (ب و ج) و اگر در معنای «هر نوع، هر گونه» باشد، به‌عنوان «صفت مبهم» محسوب می‌شود (الف).

(صفحهٔ **۱۰** کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینهٔ «الف» (**۰/۲۵** نمره)

---

۲۳ **غزل اجتماعی**؛ به غزل‌هایی که محتوای آنها بیشتر مسائل سیاسی و اجتماعی است غزل اجتماعی می‌گویند. در عصر مشروطه با توجه به دگرگونی‌های سیاسی و اجتماعی این

نوع غزل رواج یافت.

(صفحهٔ **۲۹** کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

غزل اجتماعی (**۰/۲۵** نمره)

۲۴ نداشتن نویسندگان یا مورّخان یا اندیشمندان

۲۵

الف وقتی که نفس بیرون می‌آید (بازدم) شادی‌بخش وجود است.

۲۶ «الف» **یا** بار دیگرش به تضرّع و زاری بخواند.

پرسد ← بپرسد: مضارع التزامی

الف) بخواند ← می‌خواند: مضارع اخباری

ب) شود ← بشود: مضارع التزامی

بنابراین زمان فعل «پرسد» با «بخواند» (گزینهٔ «الف») متفاوت است.

۲۷ الف) ... از کجا [معلوم است] (قرینهٔ معنایی) (صفحهٔ **۱۹** کتاب درسی) ب) ننگ تن [است] و کم از کفن است. (قرینهٔ لفظی) (صفحهٔ **۲۶** کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) قرینهٔ معنایی ب) قرینهٔ لفظی

(هر مورد **۰/۲۵** نمره)

۲۸

الف گفت پولی پنهان یا رشوه‌ای بده و خود را نجات بده یا خلاص کن یا رها کن.

راهنمای تصحیح:

گفت پولی پنهان یا رشوه‌ای (**۰/۲۵** نمره) بده و خود را نجات بده یا خلاص کن یا رها کن. (**۰/۲۵** نمره)

۲۹ من تنها در راهی حرکت می‌کنم که تو من را به آن راهنمایی کنی. (صفحهٔ **۱۰** کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

من تنها در راهی حرکت می‌کنم (**۰/۲۵** نمره) که تو من را به آن راهنمایی کنی (**۰/۲۵** نمره).